

Pomocné vědy historické pro medievisty

jarní semestr 2013

KODIKOLOGIE

- *caudex, icis, m.*
- zkoumá rukopisy literární povahy
- latinská středověká kodikologie

- *Handschriftenkunde x Kodikologie, Codicology*
- *Überlieferungsgeschichte*

VÝVOJ KODIKOLOGICKÝCH STUDIÍ

- Cassiodorus (ca. 485–580)
- benediktinské kláštery (*ora et labora*)
- karolinská renesance
- humanismus
- 15. stol. – kardinál Bessarion, Iohannes Trithemius
- 17. stol. – Jean Mabillon, bollandisté
- 19. stol. – École des Chartes, MGH, Paříž – Leopold Delisle
- Institut de recherche et d'histoire des textes
[<http://www.irht.cnrs.fr/>]

VÝVOJ KODIKOLOGICKÝCH STUDIÍ

- Alphonse Dain, *Les Manuscrits*, Paris 1949
- od r. 1946 *Scriptorium* [<http://www.scriptorium.be/>]
- Manuscripta Mediaevalia [<http://www.manuscripta-mediaevalia.de/>]
- Codices Manuscripti, ÖNB Wien
[<http://www.hollinek.at/>]

VÝVOJ KODIKOLOGICKÝCH STUDIÍ

1953 Komise pro soupis rukopisů (Václav Vojtíšek)

Oddělení pro soupis a studium rukopisů (Masarykův ústav a Archiv AV ČR):

[http://www.mua.cas.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=45&Itemid=24&lang=cs]

Průvodce po rukopisných fondech v ČR

Studie o rukopisech

PRAMENY A JEJICH KLASIFIKACE

- zmínky o rukopisech
- výpůjční seznamy
- inventáře a katalogy

I. Hlaváček. *Středověké soupisy knih a knihoven v českých zemích.* AUC-Phil. et hist., Monographia XI. Praha: Universita Karlova, 1966.

I. Hlaváček. *Knihy a knihovny v českém středověku. Studie k jejich dějinám do husitství.* Praha: Karolinum, 2005.

Kletba Hildebertova

Praha, Knihovna metropolitní kapituly, XXI/1, fol. 153r

VNĚJŠÍ A VNITŘNÍ ZNAKY RUKOPISNÝCH KNIH

- vazba
- psací látka
- velikost rukopisu
- počet folií
- rozpis složek
- charakter písma
- stáří rukopisu
- provenience

Kompozice středověkého rukopisu:

<http://www.getty.edu/art/gettyguide/videoDetails?segid=4260>

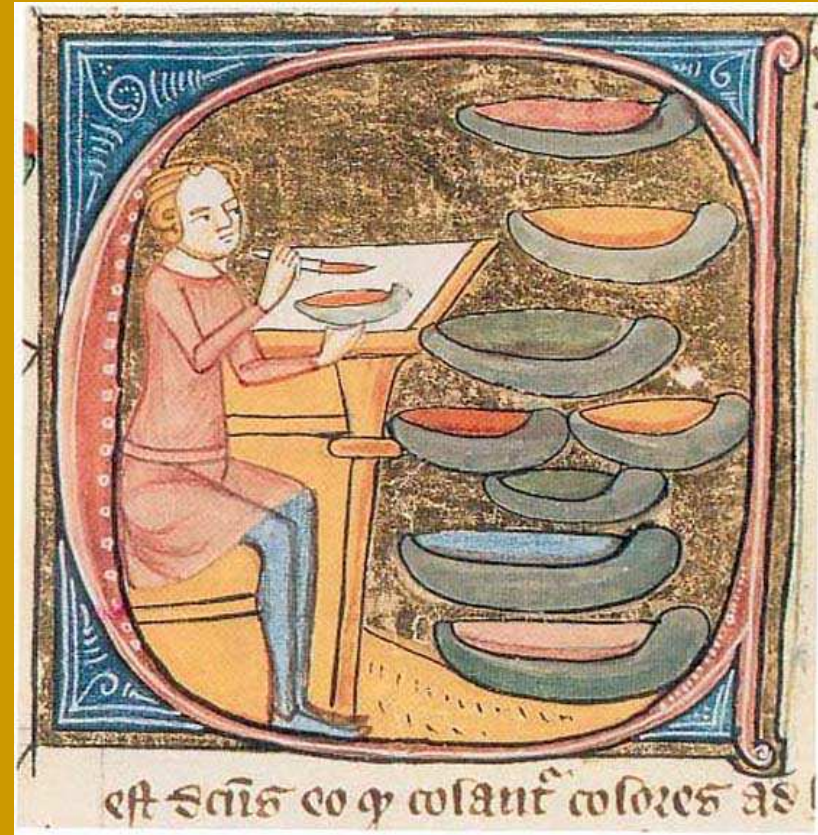
Bamberg, Staatsbibliothek
MS Patr. 5, fol. 1v

Durham, University Library,
Ms. Cosin V III 1, fol. 22v

PRODUKCE KNIH VE VRCHOLNÉM STŘEDOVĚKU

- stacionáři, pecia
- kustody
- reklamanty
- kolofón
- foliace, paginace

London, British Library

Royal 6 E VI, fol. 329

DĚJINY RUKOPISNÝCH KNIHOVEN

- raný středověk do konce 8. století
církevní fondy (kláštery)
- období karolinské renesance do 12. století
papežská knihovna
Richard de Bury – *Philobiblon*
Robert Fournival – *Biblionomia*
- období 13.–15. století
univerzitní knihovny
Benátky – Marciana; Florencie – Medicejská knihovna;
Corviniana

RUKOPISNÉ KNIHOVNY - ČECHY

3 období:

- od počátků do 14. století
knihovna pražské kapituly
- polovina 14. století – začátek husitských válek
založení pražské univerzity (1348)
panovnická knihovna (Karel IV., Václav II.)
- husitství – 16. století (knihtisk)